

Väestönsuojien rakentamisvelvoite on arvo- ja kustannuskysymys

Olli Hämäläinen, diplomi-insinööri

olli@ollira.fi

Siviiliväestön suojaaminen perustuu Geneven sopimukseen ja sen kansalliseen soveltamiseen. Väestön suojaus kriisitilanteessa edellyttää sekä väestön suojaamista asuin- ja työpaikkakunnillaan että yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaamista siten, että selviytyminen kriisiolosuhteissa on mahdollista. Toisaalta pyritään siviiliväestö evakuoimaan turvallisemmille alueille mahdollisuuksien mukaan, mikä puolestaan saattaa aiheuttaa lisäpainetta väestön suojaamiselle evakuointialueilla.

Väestönsuojien rakentaminen Suomessa perustuu pelastuslakiin ja sen asettamaan velvoitteeseen rakentaa uudiskohteisiin väestönsuoja. Pääsääntöisesti kaikkiin kerrosalaltaan yli 1200 m² asuinrakennuksiin ja kerrosalaltaan yli 1500 m² teollisuus-, varasto- ja kokoontumiskennuksiin pitää rakentaa väestönsuoja. Rakentamisvelvoite ilmenee pelastuslain 72 §:ssä. Tekniset vaatimukset on kirjattu valtioneuvoston asetukseen väestönsuojista (408/2011).

Rakentamisvelvoitetta kevennettiin 2011

Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että selvitetään, voidaanko väestönsuojien rakentamisesta luopua. Valtioneuvoston asettama työryhmä tulee antamaan asiasta esityksensä maaliskuun loppuun mennessä 2013. Väestönsuojien rakentaminen on kustannusmerkitykseltään alle 30 euroa asunoneliömetrille laskettuna. ARA:n toimintaa tarkastelevan selvityksen mukaan väestönsuoja on kustannusmerkitykseltään pienin esille nostettu asumisen kustannuksia nostava asia.

Väestönsuojapaikkoja oli Suomessa vuonna 2010 kaikkiaan 3,8 miljoonaa. Vuosien 2004–2011 aikana rakennettiin noin tuhat väestönsuojaa vuodessa, suojapaikkoja vastaavasti noin 80 000 vuodessa. Vuoden 2011 pelastuslain yhteydessä väestönsuojien rakentamisvelvollisuutta kevennettiin, mistä syystä suojien määrä tulee pieneneen noin 40 % vuodessa sisäasiainministeriön laskelman mukaan.

Valtaosa väestönsuojista talokohtaisia

Valtaosa (n. 90%) suomalaisista väestönsuojista tehdään betonirakenteisina talokohtaisina väestönsuojina. Erityisesti asuinkerrostaloihin rakennettavat väestönsuojat toimivat rauhan aikana asukkaiden irtaimistovarastoina, joiden tilantarve on yleensä suurempi kuin väestönsuojan tilantarve.

Tarvittaessa suojan voisi rakentaa sen kokoiseksi, että kaikki huoneistokomerot mahtuvat suojaan, tarvitsematta kasvattaa suojan laitteistoa. Väestönsuojat sopivat varastokäyttöön hyvin, koska tila on paloturvallinen ja helposti lukittava. Talokohtaisia suojia käytetään varastotilan lisäksi kokoontumis- ja sosiaalitaloina. Suunnittelijat eivät aina tunne kaikkia mahdollisuuksia, joilla voidaan tehostaa suojan normaaliajan käyttöä.

Yhteissuojat usein kalliosuojia

Toinen väestönsuojien rakentamisen tapa on tehdä alue/korttelikohtaisia yhteissuojia. Yhteissuojat ovat useimmiten kalliosuojia. Suojia käytetään rauhan aikana erilaisiin urheilu / pysäköintitarkoituksiin. Jotta yhteissuoja olisi tarkoituksenmukainen, sillä pitää olla hyvä ja perusteltu rauhanaikainen käyttö. Yhteisväestönsuojan rakentaminen pitäisi ratkaista jo alueen kaavoitusvaiheessa.

Suojien rakentamisesta luopuminen kustannus- ja arvokysymys

Keskimääräinen talokohtainen väestönsuoja on suuruudeltaan noin 66 neliometriä. Tällaisen keskimääräisen suojan rakentamiseen tarvitaan noin 60 kuutiometriä betonia tai betonielementtejä. Mikäli suojien rakentaminen päättyisi, vähenisi betonin tarve noin 50 000 kuutiometriä vuodessa.

Väestönsuojien rakentamiseen osallistuvasta teollisuudesta ja palveluelinkeinoista katoaisi kaikkiaan tuhat työpaikkaa. Yhteiskunnan veromenetykset ja lisääntyvät työttömyyskustannukset tulisivat olemaan ensimmäisten vuosien aikana 50 miljoonaa euroa vuodessa. Vastaavasti

uusien asuntojen ostajien kustannukset voisivat laskea saman verran, jos kustannussäästö siirtyy asunnonostajille.

Keskeistä on havaita, että väestönsuojien rakentaminen tai rakentamisesta luopuminen on taloudellisesti vähämerkityksinen koko yhteiskunnan kannalta. Arvokysymyksenä on huomattava väestönsuojien keskeinen merkitys siviiliväestön turvallisuuden takaajana.

Väestönsuojien rakentamisesta luopuminen johtaa väistämättä olemassa olevien suojien rappeutumiseen parissa vuosikymmenessä. Erikoistuneen teollisuuden jatkuvuudelle väestönsuojat ovat merkittävä elinkeino. Väestönsuojia ei voida tai kannata rakentaa jälkikäteen, vaan ne on tehtävä normaalin uudisrakentamisen yhteydessä. Samalla on huolehdittava niiden sopivasta normaaliajan käytöstä.

1 Väestönsuojia rakennetaan noin puolet paikalla rakentamalla ja puolet elementtirakenteisina.

2 Asukkaiden ja asuintaloissa olevien suojapaikkojen määrä selvityksen mukaisissa kaupungeissa.

3 Esimerkkinä 66 m²:n S1-luokan väestönsuojan kustannusjakauma.

Artikkelin kuva-aineisto: Ympäristöministeriö

Obligation to build civil defence shelters is a question of values and costs

In Finland, the building of civil defence shelters is based on the Rescue Act and on the obligation imposed in the Act to build civil defence shelters in new developments. The obligation to build civil defence shelters was lessened in the year 2011 Rescue Act so that a civil defence shelter is required in all residential buildings with a floor area of more than 1200 m² and in industrial, storage and assembly buildings with a floor area of more than 1500 m².

According to the current Government programme, the possibility of stopping the building of civil defence shelters will be investigated. The cost effect of the building of civil defence shelters is less than 30 euro per residential square-metre.

In 2010, civil defence shelters in Finland could accommodate a total of 3.8 million people. During 2004–2011, about one thousand civil defence shelters were built every year, increasing the accommodation capacity by about 80000 a year.

The question of continuing or discontinuing the building of civil defence shelters is of minor financial significance to the whole society. As far as values are concerned, civil defence shelters play an important role in securing the safety and security of the civil population.

If the building of civil defence shelters stops, the unavoidable result will be the disintegration of the existing shelters in just a couple of decades. Civil defence shelters are vital for the continuity of the specialised industry. Civil defence shelters cannot be built afterwards: they must be built as part of normal new building. Suitable uses during non-crisis times shall also be defined at that stage.

